

למברוס ניסה כל הזמן למצוא עבודה לאימ, תחילה סידר לה עבודה בבנק, מאחר ושם החלו להציק לה (מינית), הוא הפסיק את עבודתה בבנק, מתוך מניעי כבוד לסבי- יעקב טורון שעמו היה בקשרי עבודה וידידות.

מבחינתו של למברוס, בשום זמן לא דובר על תמורה כלשהי. הסכנות שפניהם ניצבו משפחות חומתס היו, שדינו של כל מסתיר יהודים היה מוות, כרוזים מסוג זה היו פזורים בכל הכפר.

להלן שמותיהם של בני משפחות למברוס:

אשתו - זואי, בשנת 1943 היתה בת 30.

בתו - אנה, בת 3 באותה עת.

אחיו - טריוס חומתס, ב-1943 היה כבן 50. אשתו אנה היתה בת 48, להם 3 ילדים- טנסיס, מרי, קוסטס.

למצער, עד היום לא נעשה כל מהלך של הכרת תודה ממשית למשפחת למברוס חומתס, על מעשיה הבלתי שגורתיים. מיותר לציין שבזכותה שרדה משפחתי.

עד כמה שאימי ודודתי יכולות לזכור, הן היו המשפחה היהודית היחידה באותה עת בטירנובוס.

משך הזמן בו שהו בני משפחתי בכפר בביתר של למברוס - היה כ-7 חודשים.

לאחר שבעה חודשים, חזרה סבתי ושתי בנו תיה לביתה בלריסה. מאוחר יותר, לקראת סיום המלחמה, הצטרף סבי יעקב טורון, שבכל אותה עת היה כלוא בבית הסוהר בעיר סלוניקי.

אבי - אלברט יחבס, בן העיר **קבלה** בצפון ירון, שכל משפחתו נכחדה במחנות אב, אם וארבע אחים ואחיות, למעשה ניצל בזכות העובדה שלאחר כניסת הבולגרים לקבלה, החליט לעזוב, לאחר שהותקף ע"י קצין בולגרי. אשר היה **גר** בביתם.

«Το Κ
στη θε

• Μηνύματα κατά του ρατσισμού απέστειλαν Νομάρχης, Δήμαρχος και η Ισραηλιτική Κοινότητα Λάρισας

- Τα επτεύγματα τ

Από τις χθεσινές εκδηλώσεις μνήμης του Ολοκαυτώματος στη Συναγωγή

Επιμνημόσυνη δέηση και κατάθεση στεφάνων στο μνημείο Εβραίων Μαρτύρων

Ο καθηγητής κ. Ι. Μάζης

Διαρκές έγχρημα κατά τον πολυαιώνιο χαρακτήρισε το Εβραϊκό Ολοκαύτωμα, ο καθηγητής του Ιονίου Πανεπιστημίου κ. Ιωάννης Μάζης που ήταν ο κεντρικός ομιλητής στις θεματικές εκδηλώσεις μνήμης των καταπονημένων Εβραίων που υπήρξαν θύματα της ναζιστικής θηριωδίας. Εκκλιώσεως ξεκίνησαν το απόγευμα στο μητροπολίτη του Ολοκαυτώματος Έλληνας Εβραίαν Λόρακι με την παρουσίαση όσων και κατάθεσαν ερωτήματα και μεταεβραϊκά στην Ελβετία για την πραγματοποίηση και η τελική αναμνηστική των Εβραίων στην μνήμη των 6.000.000 Εβραίων που πέθαναν (ήσαν) κατά τη διάρκεια του Εβραϊκού Ολοκαυτώματος. Η ναζιστική στρατιωτική τους δύναμη ομιλήσεως-επιδεικνύσε ναζιστική στρατιωτική, κ. Ν. Μπέλας Ροζάκο.

Ο ΝΟΜΑΡΧΗΣ
Μήνυμα ειρήνης και αδελφότητας απέστειλε κατά το καιρетоσμό του ο Νομάρχης Λαρίσης κ. Λουκάς Κατσούρας. Στο πλαίσιο αυτής αναφερθήκε στην αρμονική συνύπαρξη των Βεσσαλίων με τους Εβραίους ενώ αναφέρθηκε στα όσα υπέστησαν οι Εβραίοι από τους αρχαίους Έλληνες, χαρακτηρίσας τη Ολοκαύτωμα ως το απόλυτο όριο της ανθρωπότητας θρησκείας. Καταλήγοντας, τόνισε ότι η ανώνυμηση του Ολοκαυτώματος, αποτελεί μέχρι σήμερα προειδοποίηση, αλλά και χρέος που η Ελληνική Πολιτεία έχει αναγνωρίσει και τιμά.

[illegible]

**Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ
ΙΣΡΑΗΛΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ**

Εμφανώς συγκινημένος ο πρόεδρος του κεντρικού Ισραηλιτικού Συμβουλίου Λόριος Μωυσιάς Κωνσταντίνος στην ομιλία εκτίισε τα γέγοντα που διαδραματίστηκαν στο ναυτικό στρατόπεδο του Μπιρκενκάου και του Άουσβιτς. Επιπλέον, αναφέρθηκε και στο ανθρωπισμό όπως το χαρακτήριζε, σχέδιο ένταξης των Εβραίων που έφερε τον τίτλο «Λευκή Λύπη» και σκόρπισε το θάνατο σε εξιτοποιήρια ψυχές.

την ίδια ώρα, ο κ. Κωνσταντίνος υπογράμμιζε ότι η βοήθεια των Ελλήνων Χριστιανών περίοδο της κατοχής ήταν πολύτιμη και ακόμη και με κίνδυνο της ζωής τους βοήθησαν και έκρυψαν στα σπίτια τους Εβραίους, κλειμένους να γλυτώσουν από τη ναζιστική οιοκράτεια. Καταλήγοντας, σημείωσε ότι το κομμάτι είναι ένα ιστορικό γεγονός που δίνει μέχρι σήμερα ό,τι ο φασισμός και οι καταστολές τίποτα καλό δεν μπορούν να φέρουν στην ανθρωπότητα.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΙΣΚ
«Η παγκόσμια καθιερωμένη ως η μόνη για τους Εβραίους, θύματα τριτοβάθμιας, που κάθε χρόνο τιμάται με τον Εβραϊσμό, και τη δυνατότητα ολόκληρη, πρόσωπο με πρόσωπο, το πιο απαισιό εγκλημα που διαπράττει, όχι μόνο κατά των Εβραίων, αλλά και κατά των Εβραίων, που υποβιβάζονται μέλη στο σύνολο της ανθρωπότητας».

Μηνες σκληρές ζυμούν κάθε
τοτες μέρες, Μηνες ενός άι και τ
νο παρελθόντος, κατά το οποί
βιβισθήκατε σε ορετή, ο τρόπος ο
και το έγκλημα σε επόγγελμα. Το α
επτο ιστορικό γεγονός του Ολοκ
φράγγει με φρίκη και νετροπή τ
ατορία της Ανθρωπότητας». Αυτ
επέλεξε για να ανοίξει την ομιλία
έδρος της Ισραηλτικής Κοινότητ
Μίρης Μαγιρσέν ενώ παράλληλ
την ομιλία του έστειλε μηνύματ
στασησού και του ανταποκριτο
Συνάδελφοι, ανήκουν όη η επέτ

...πληθύνουν, δεν θα πρέπει να υπο-
τιμάμε την σημασία καθώς στο επόμενο
παιχνίδι παρωπούμε, ξενοφρόβος κ.
...ροδίας, κανείς δεν θα πρέπει να
...«Φαντάσθητε ενός παρθένου»
...Αθήνας που είχε οριστικά παρθέ-
...αυτών δυτικών να κάνουν αση-
...απορροφού τους. Εκπροσώπησε βέβ-
...υπολογίσει ημυπολόγητο, αναστή-
...ανωτισμένη, είναι «επιστημονική»
...αυτά και δηλώνει τον νεοαποκρί-
...βωτισμό από τη δικαιοσύνη. Η
...την αποδοχή, ή έστω, την απο-
...κρίση, που, όπως φαίνεται, δεν
...αυτήν αναζητείται πάλι, όσο α-
...τη αποδοχή από τη δικαιοσύνη
...αποδοχή εναντίον της ίδιας της
...της υπέρβασης αυτής αρχής που
...αποδοχή στον κόσμο και τόσο σημαν-
...την υπέρβαση της. Χρειάζεται επι-
...τη βάση. Χρειάζεται να αναδειχ-
...το Ολοκωτισμό δεν αφορά με-
...αυτούς, ούτε βέβαια τον κόσμο των
...αφορά μόνο στη συγκροτήση
...αυτούς.

Το Ολοκαύτωμα είναι το σκοτεινότερο ανθρώπινο δημιούργημα και ως τέτοιο αφορά σε όλη την ανθρωπότητα. Για το μίος μπορεί ποτέ εύκολα να γίνει κατεχόμενος και σκόκο. Όλοι μας λοιπόν, Έβραίοι και μη, θα πρέπει να αισθανόμαστε βαθιά στους ώμους μας την ευθύνη της Νήρηης. Θα με σκοπό τη διαίωση των μίους και την εκδίωξη, αλλά για εκπαιδεύονται οι επόμενες γενιές, ώστε να μπορούν, αντικειμενικά και έχοντας, να αναγνωρίζουν τον ρατσισμό, και να τον απομονώνουν σε κ. γεννήσι του» σημειώς καταλήγοντας ο σ. Μανώλης.

Η ΑΠΟΝΟΜΗ ΤΟΥ ΤΙΤΛΟΥ
ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ ΤΩΝ ΕΦΕΝΩΝ

Λόγω των αγροτικών κινητοποιήσεων ο Πρέσβης του Ισραήλ στην Ελλάδα κ. Αλφειό, δεν κατόρθωσε να παραστεί στη εκδήλωση προκειμένου να απονεμίσει ο ίδιος τον τίτλο «Δίκαιων των Εθνών», στη λαοκρατική οικογένεια Χαμσά που βοήθησε στη διάσωση Εβραίων στη διάρκεια της ναζιστικής κατοχής στην Ελλάδα.

Η οικογένεια Χωμαστά από χθες ενώθηκε με άλλους 22.700 «Δίκαιους των Εθνών» μεταξυ των οποίων και 280 Έλληνες που έχουν λάβει το βραβείο.

[illegible]

Η Θεσσαλία έχει τη पहलियασακή κληρονομιά της. «Επειδή την ερευνητική στήριξη ένα ερευνητικό κέντρο υπάρχουν πολλοί Θεσσαλικοί φορείς που έχουν από τις ανδριστείες ενέργεια το δικαίωμα να κάνουν αυ-

Η λειτουργία του ΚΕΤΕΑ-
πρόδο 2007-13 με την υλο-
πόνηση δράσεων - υπηρε-
σιών και με ιδιωτικών νό-
τιν κατανόηση, τιν αδραν-
μονική δυναμική και τη
διηλεκτρικών ενεργειών
νομοθεσίας. Όλες αυτές οι
θετικές τον περιφερειακό
θεωρησίας που βρισκό-
εθνική και ευρωπαϊκή και
μάρ σήμερα στην «Ελευ-
Κοινωνίας στο Τμήμα Με-
νικών και Δίκτυων Πανε-
ευνόητες τις Κοινωνίες
δας, Τεχνολογίας και
(Κ.Ε.Τ.Ε.Α.) και Ομάδα
στην Purdue.

Συνέ
στον Απ

[illegible]

Το Ελληνικό Πανεπιστήμιο λειτουργικά και οικονομικά, κυρίως, από τη λειτουργία του αλλά και από την απύκνωση, χρηματοδοτείται διεθνώς «οντοκωνισμό».

* Το Κέντρο Έρευνας Θεσσαλίας (Κ.Ε.Τ.Ε.Α.Θ.) είναι Γλωσσικό Δίκτυο σκοπτικού χαρακτήρα. Γραμματεία Έρευνας & Υπουργείου Αναπτυξίας του 2006. Πόσα είναι &

ΕΝΤΥΠΩΣΙΑΚΗ ΧΘΕΣ Η ΤΕΛΕΤΗ ΕΝΑΡΞΗΣ

Εεκίνησε το Τυρναβίτικο Καρναβάλι

דברים בטכס הוקרה למשפחות חומתס - דלה

1. צר לי שאיני יכול להביע רגשותיי ביוזנית. אני מקווה שהתרגום שמר יעקב פילוס עשה יציל להעביר את תחושתנו הערב.
2. משפחות חומתס - דלה, נשיא הקהילה היהודית של לריסה - מר מוריס מגריזו, אורחים נכבדים. משפחות טורון, יחבס וכהן, מבקשות להודות מקרב לב לקהילה היהודית בלריסה, על שאפשרו לנו להיות שותפים לאירוע זה, ולכבד באמצעותו את משפחת חומתס על אצילותה ועוז רוחה.
3. לא בכדי שמתי את שמות משפחותינו בסדר זה. קרוב לודאי, שלולא מר למברוס חומתס, שהציל את בנות משפחת טורון - גרציה טורון ז"ל, אימי - אתי יחבס תיבדל לחיים ארוכים, ודודתי רולה כהן שהלכה בימים אלה לעולמה, לא היינו שותפים היום לטכס זה.
4. קשה להאמין שנדרשו עשרות שנים כדי להבין, להפנים ואחר כך לפעול, שהשתיקה של הורינו מסתירה סיפור הצלה מרתק כל כך. ניתן לייחס זאת לקלות הדעת של אנשים צעירים, את חוסר סובלנותם להקשיב למבוגרים, ואו שמא לאווירה ששררה בישראל בשנות ה-50 וה-60 של המאה הקודמת, שהרחיקה אותנו, את ילידי ישראל, מכל מה שמדיף ריח גלותי ושפה זרה.
5. למרות זאת, רציתי לשתף אתכם ולו במעט בתהליך הארוך שעברנו, עד שהגענו למעמד זה. מוסד "יד ושם" פועל ביסודיות ועל פי נהלים נוקשים למדי. הוא בוחן העדויות ומצליב מידע. בנוסף לזאת, עליו לבדוק את עדויותיהם של אנשים לא צעירים שצריכים לדלות מזיכרונם פרטים בני 60 שנים ויותר. משך התהליך עד להכרה לקח כשלוש שנים.
6. אך תקופה זו הפכה לקסומה, מאחר שבמהלכה למדנו להכיר ולו במעט מאיזה מקור צמחו האנשים אותם אנו מכבדים היום. התחושות שאני מנסה להעביר הן בעיקר של אחי ויקטור ושלי. שיאם היה בעת ביקור צליינות בישראל של בנות משפחת דלה - האם אנה, בתם של המצילים למברוס וזואי חומתס, ושתי בנותיה לינה וזואי. בפגישה מרגשת מאוד שהתקיימה בירושלים, הבנו אימי ואחותה רולה, אחי ואני, מהיכן נבעה אותה אצילות נפש של למברוס חומתס ואשתו זואי, אנשים שסיכנו את בני ביתם בשמירה על משפחה יהודית, שכל הקשר עימה הסתכם בקשרי מסחר. אנשים ערכיים ומוסריים, בני אדם במלוא מובן המילה, שמצאו בליבם כוחות נפש לצאת נגד הזרם, אנשים שראו את האדם הקטן מולם ולא נשמעו לצו החברתי, אנשים עם לב ונשמה.
7. הבנתי שסיפור מעשה ההצלה כבר סופר. אך אשמח לספרו לכל מי שיחפוץ בכך. לסיום אנו חייבים בתודה גדולה לקרובת משפחתנו, הגב' בטי מגריזו, על שהניעה את התהליך שהביא אותנו לרגעים מרגשים אלה. ושוב תודה לאנה דלה, לינה וסטפנוס, זואי ויורגוס, קוסטס וטנסיס ולמברוס דלה, שאלהים יעניק אריכות ימים להם ולבני ביתם.

25/03/2007

אל: המחלקה לחסידי אומות העולם
יד ושם רשות הזכרון לשואה והגבורה

מאת: יחבס אסתר
רחל כהן

סיפור הצלה של אם ושתי נערות יהודיות ביוון

להלן הפרטים האישיים של שתי העדות:
אסתר (אתי) יחבס, ילידת מרס 1928 בת 82. כתובתה: ויצמן 40 חולון טל' 03/5045286
רחל (רולה) כהן, ילידת פברואר 1937 בת 76. כתובת: רח' עולה הגרדום 29
רמת החייל, ת"א. טל' 03/6474162.

העדות הן אחיות, שתייהן בנות למשפחת טורון מלריסה LARISA - יוון.
הסיפור הוא גם סיפורה של סבתי, הגב' גרציה טורון, שנפטרה בארץ בשנת 12/1985
שתייהן אלמנות עקרות בית בפנסייה.

מקום מגורים במלחמה – MUSALAR
המצילים: מר למברוס וזואי חומתס. ZOEE & LAMBROS CHOMATAS

גילם של המצילים בתקופה בה מתרחש הסיפור, בסביבות 40-50 שנה.
עיסוקו של בעל המשפחה המצילה, מר למברוס חומתס – מעבד עורות ובעל כרמים.

מקום הולדתה ומגוריה של משפחת אימי היה העיר לריסה, שבאותה עת הייתה תחת שלטון
האיטלקים. לפני בואם של הגרמנים, פרטיזנים יוונים דאגו לפנות את משפחת אימי (אתי
יחבס) והם עברו למוסלר (MUSALAR). באותה תקופה, פרטיזנים ארבו וחיסלו קבוצות
חיילים גרמניים. כנקמה, הגרמנים העלימו את הגברים, ריכזו את הנשים במטרה להוציאם
להורג. יותר מאוחר הם התחרטו, והעבירו את אותן לבית כלא בלריסה.
לסבתי אימי ואחותה, היו תעודות זהות מזויפות של כפריים יוונים מתים ממוסלר. דבר
שאפשר את שחרורן מהכלא.

YAD VASHEM

יד ושם

רשות הזיכרון לשואה ולגבורה The Holocaust Martyrs' and Heroes' Remembrance Authority

Jerusalem, 15 March 2009

Mrs. Anna Ntela-Chomata
30 Agias Triados Str
40100 Timavos
Greece

Dear Mrs. Ntela-Chomata,

We are pleased to announce that the Commission for Designation of the Righteous has decided to **award the title of "Righteous Among the Nations"** to your late parents, **Lambros and Zoe Chomatas**, for help rendered to Jewish persons during the period of the Holocaust at the risk of their lives.

A medal and certificate of honor will be mailed to the Israeli embassy in Athens, which will organize a ceremony in their honor. Their names will also soon be added on the Righteous Honor Wall at Yad Vashem.

The commission also wishes to convey its thanks and appreciation to Kostantinos and Athanasios Chomatas for the help they extended to the Touron family at a time of great tragedy for the Jewish people. Their humanity and kindness will be remembered by us.

We should appreciate receiving photos of your parents, preferably of the wartime period.

We kindly suggest that you establish contact with the Embassy - see contact information below - in order to learn of their plans for the ceremony and its date.

Sincerely yours,

Irena Steinfeldt
Director, Dept. for the Righteous

cc: Mrs. Zoi & Mr. George Ntokos - 6 G.Rika str., 41335 Larissa
Mrs. Lina & Mr. Stefanos Katsanoulas - 6 G. Rika str., 41335 Larissa
Mr. Lambros Ntelas - 30 Agias Triados str., 40100 Timavos
Mr Kostantinos Chomatas - 28 Agias Triados St., 40100 Timavos
Mr. Athanasios Chomatas - 24 Grigoriou E' str., 40100 Timavos
Mrs. Ester Yachbes - Weitzman 40, Holon - Israel
Mrs. Rachel Cohen - Oleh Hagardom 29, Ramat Hachayal, Tel Aviv - Israel
✓ Mr. Yehuda Yachbes - Mishmar David, D.N. Sorek 76841 - Israel
Mrs Betty & Mr. David Magrizos - Nikia, 41500 Larisa
Central Board of Jewish Communities in Greece - 36 Voulis str., 10557 Athens
Mrs. Miriam Aviezer - Commission for the Designation of the Righteous
Mr. Shaya Ben Yehuda - International Relations Division, Yad Vashem
Ambassador Ali Yichya, Embassy of Israel - Athens; tel: (30-1) 671-9530/1; 672-2183; fax: 674-9510
File #11451

הן החליטו לעזוב את לריסה לכיוון ההרים והחלו לצעוד תוך כדי הסתתרות מפטרולים גרמניים. לאחר הליכה של לילה שלם הגיעו לכפר טירנבוס TIRNAVOS.

בבוקר פגשה סבתי את הכומר המקומי, ובררה מהו המקום אליו הן הגיעו. לשמע תשובתו, נזכרה סבתי שבעלה, יעקב טורון, נהג להיות בקשרי עבודה עם אדם מטירנבוס, שעיסוקו היה עיבוד עורות (סבי היה רצען). היא זכרה רק את שמו - למברוס. לאחר מספר שאלות נוספות הבין הכומר במי מדובר והלך לפגוש אותן, האיש שהיה ביחסי קירבה ועבודה עם סבי, מיד שאל היכן בעלה יעקב ונענה שהוא כלוא בבית סוהר בסלונקי.

למברוס הציע מיד את ביתו כמקום מקלט לסבתי ושתי בנותיה, אך גם הציג את הבעייתיות שבדבר - הגרמנים מיקמו בביתו את מפקדת ה-S S המקומית. למרות זאת למברוס הציע לסבתי סיפור כיסוי בכך שתציג עצמה כאחותו, אשר בעלה נהרג במלחמת אלבניה, המפגש המדובר עם למברוס היה במאי 1943.

ביתו של למברוס שבו השתכנו כולם, היה בניין רחב ידיים, פינתי, בן שתי קומות ומרתף. ביתו היה מוקף בחצר גדולה, בה חנו דרך קבע טנקים וכלי רכב ששימשו את מפקדת ה-S.S. הקומה העליונה שימשה את הכוחות הגרמניים. בקומת הקרקע השתכנה משפחתו של למברוס, אחיו ובני ביתו ואליהם הצטרפו גם סבתי ושתי בנותיה. קומת המרתף שימשה את למברוס להכנה ואחסנת היין שהכין. הגרמנים לקחו חלק מן המרתף על מנת לאחסן בו מוצרי מזון (בשר) לטובת המפקדה אשר בקומה העליונה.

התנהגותם של שתי המשפחות - חומתם הייתה להפליא, הם שמרו על סבתי ושתי בנותיה כעל בבת עינם, במיוחד היה חשוב ללמברוס לשמור על אימיו ואחותה (שהיו בגיל ההתבגרות) שלא יבואו במגע עם הגרמניים, לפיכך ביקש מהן לעזוב את הבית מדי בוקר ולחזור בשעות הערב.

סיפור מעניין בהקשר זה, היה שבמפקדה שירת חייל גרמני שלו הייתה בת שדמתה לדודתי (אחות אימיו). הוא היה לוקח אותה בזרועותיו מנשק אותה ובוכה. לדודתי היה פצע פתוח ברגל, אותו חייל דאג לה למוצרי מזון עתירי ויטמינים, זאת מאחר ולדעתו הפצע אינו מגליד בשל חוסר במוצרי מזון בסיסיים.

סבתי מאוד לא הייתה מרוצה מאותה קירבה וקבלה על כך בפני מצילה. הפתרון אותו מצא למברוס - הוא שיכן את דודתי בחווה סמוכה שם גרה ילדה בת גילה.